

"Istarska Riječ"

članak svakog četvrtka uveče.
članak drugog četvrtka donaša
ljetnici prilog "Mladi Istrani".
Preplaća za ljetničko izdanje
15 — Ila na godinu, a za
ljetničko 25 — Ila. Ured-
ništvo i uprava Ila: Tri-
(Trieste) — Via S. Francesco
(d'Assisi 20/1, Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEĆ

Tijednik za nauku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. — Narodna poslovica.

Sveti Sava

Prekojuće na 27. o. mjeseca (ili 14. po novom koledaru) slavila su naša pravoslavna braća spomen svoga velikoga Sveca — Save.

Sveti Sava zvao se prije Rastko, a bio je najmlađi sin velikoga Nemanje, prvog utemeljitelja srpske države. Rastko je još kao mladić otisao iz svoga kraljevskog doma i povukao se u svetu Genu, da ondje služi Bogu i narodu svomu. Tu je on postao kaludjer — redovnik, i promjenio svoje staro ime Rastko u novo — Sava. Bio je to od prilike trista godina poslijepodne svestog Metoda, Čirilova brata.

Mladi kaludjer Sava znao je, što su sveta braća Čiril i Metod uradila za Slavene. Čitao je, kako su oni prvi bili, koji su Sluzbu Božju vršili u našem starom slavenskom jeziku. Znao je Sava, što su tada dva narodna slavenska Sveca sve pretpostljela zato, što su omogućili da se Isusovo sveto Evangelije može čitati tako, da ga mitljuni i milijuni Slavena mogu razumjeti. Znao je on, kako su ti svetu braću latinski biskupi tužili Papi u Rim i kako su obabratu morala u taj grad, da se pred Papom opravduju. Bilo mu je poznato i sve ono, što je i kasnije sveti Metod morao da pretrpi od njemačkih biskupa, koji su ga u zatvore bacali zato, što je on i pred njima i pred cijelim svjetom branio slavensko bogoslužje. A bilo mu je poznato i to, kako su Metodijevi učenici poslali smrtni svoga velikoga učitelja razbjezdili kojekuda, tako da se ne moglo vrijeđati činilo, da je sjeme, što su ga Sveti Čiril i Metod posigli medju Slavenicima — sasvim učinilo.

Sve je to znao mladi kraljevje Sava, a zacijselo su mu bile poznate i borbe, što ih je malo poslige Metodove smrti imao da izdrži i Grgur, hrvatski biskup u Ninu u Dalmaciji.

Taj veliki hrvatski biskup htio je pod svaku cijenu, da svome narodu očuva ono, što su mu bili namrki sveti apostoli Čiril i Metod. U vrijeme, kad je biskup Grgur živio, ujedino je bio Tomislav sve hrvatske zemlje pod svojom kraljevskim državom. I tako se eto stvorila hrvatska država. Sad je trebalo još, da se u njoj uredi i uvrsti hrvatska crkva. Taj zamašni posao uzeo je na sebe niški biskup Grgur. On je već bio izradio osnovu, po kojoj bi njegova biskupija imala da bude matica sveukupne kršćanske crkve u Hrvatskoj. No tome su se usprativili latinski biskupi, koji je cnda bilo u Dalmaciji mnogo. Tim biskupima pridružile se i drugi svećenici latinski, koji su svu zajedno udarili na hrvatskoga biskupa u Ninu, Grguru. Tako je nastala ljuta borba za naš sveti crkveni jezik hrvatski. Na jednoj strani bili su biskupi i popovi i latiniši, koji nisu hteli ni čuti o tome, da bi se u crkvama služba Božja vršila u slavenskom jeziku. Na drugoj strani bio je biskup Grgur sa svojim narodnim svećenstvom; on je tražio, da se u crkvama hrvatski — hrvatski misi. Grgur se pozivao na Papu Ivana VIII., koji je u svoje vrijeme bio izdat i potvrdio dozvolu, da se Slavenima može služiti služba Božja u slavenskom jeziku. Papa Ivan X. bio je na strani popa latiniša. I on je, kao i svi Italijani govorio i pisao, da je naš jezik surov i barbarški, ali ipak nije htio da ukida sve ono, što je njegov predstavnik bio određio, i tako je to pitanje ostalo neřešeno. Ali za kratak čas. Papu Ivana X. su uči silom svrgli i na njegovo mjesto džčao Lav VI., koji je dalmatinskim biskupima, a dakako i Grguru, niskom pisao: da on pristaje na sve, što su latinski biskupi zadjučili, i zapovjedila svima, dakle i Grguru, da budu u svemu peckorni splitskom latinskom nadbiskupu, a Grgur da neće više biti biskup u Ninu nego u Skradu.

Velik je bio udarac za hrvatsku narodnu crkvu. Biskup Grgur mraeo je da se povuče i da se pokori. No borba za slavensko bogoslužje nastavila se i unaprijed, i što se danas nekih hrvatskih biskupijama hrvatski misi i pjeva (kao što je činilo i u nas u Istri) to je plod one dugotrajne i teške borbe.

Sve je to znao i vidio sin srpskoga kneza Nemanje, pa kako su već u njegovo vrijeme kršćani bili podjeljeni u dva tabora: jedni pod rimskim Papcem, a drugi pod carigradskim patrijarhom, sveti se Sava prislonio uz patrijarhu znajući već unaprijed, da će time svome narodu osigurati

za svoga vremena ono, što su za nj učinili i napisali sveti naši apoštol, Čiril i Metod.

I tako je sveti Sava postao osnivačim sunske narodne pravoslavne crkve, koja nije služila ni Istoku ni Zapadu, već Bogu i narodu. Mi svaki slavimo Svetu braću, Čirilu i Metodu, ali vrlo malo ima Hrvata i Slovenceva, koji su u cijelosti sačuvani njihovo sveto slovo. To su u punoj mjeri izvršili Srbici, a to imadu u prvom redu da zahvale svome velikom Svetitelju — Savi. Sveti Sava bio je prvi srpski nadbiskup; njegove su zasluge za kulturni napredak srpskoga naroda neprocjenive, zato da je vascijeli srpski narod oduvijek silno poštovan i slavljen.

Kad je, za turske vladavine, narodu bilo najteže, hodočastio bi svijet na grob svoga Sveca i, endje tražio utjeche. Kad su Turci vidjeli, izvadili su svećeve kosti iz groba i javno ih spaljili, misleći da će time u srpskom narodu udusiti i posljednji spomen na svoju prošlu veličinu, na svoj narodni život i žičanje. Sve uzalud! Narod se je iz tog još jače priljubio uz svoga Sveca, koji mu je u pjesmi i molitvi ostavio najdragojcije: jezik njegov materinski.

Blago narodu, kojemu crkva štiti i čuva njegov materinski jezik! Srbinu ga je očuvala i zaštitila! I danas im ga čuva i štiti! A jer narodni jezik najbolje čuva i štiti samu vjeru, to ima i sama vjera da zahvali svetome Savi, da je još i danas tako duboko ukorenjena u srcima naše pravoslavne braće.

U nas, u Istri, postupa se obratno. Iz naših crkvi trijebe naš jezik, a u svojoj sljepoj mržnji ne vide, da time trijebe i samu vjeru.

Prosti mi Bože, jer ne znamu, što čine!

Naše kulturne ustanove

Naše kulturne ustanove bile su tih predrom u naponu svojeg prosvjetnog djelovanja među narodom. Naš je narod hrlio u masama na gospodarske i druge sastanke, posjećivao svesredno kulturne predstave i zabave, punio po večerima i blagdanima svoje omiljene pučke čitaonice, te se tako žedan obrazovanju uskorjenim korakom napajao na izvorima prosvijete i obogaćivao znanjem svoje iskusivo. Sve je to išlo nekako zurno, željno i naglo, kanda je narod, osjećao, da će mu sudbina biti nemila i krunata, te da će ga doskora lišiti svih tih prosvjetnih dobrina.

Radilo se dakle punom parom, a i moglo se raditi. Prosvjetna društva nicala kao glive, cvala i razvijala među našim ljudima svoje uspješno djelovanje. — Ta činjenica mora da mnoge iz naših današnjih gospodara bočne i zabolje. Bilo komu pravo ili ne, mi čemo opter naglasiti, kao što smo već više puta spomenuli, da je predratno kulturno smanjivanje i gospodarsko stanje našega življa bilo kudikamo bolje, da se uopće može da prispodobi sa današnjim. Mi dandanas nemamo u svojoj novoj državi niti stoli dio onoga, što nam je protiv svoje volje pružala omražena mačeva Austrija.

Ako je i to ustanovljeno dejstvo da nas gorki i žalosni, opet je to potpuno istinito, što nimalo ne služi na čest onima, koji su za to stanje odgovorni. — Nikome već ne uspijeva, da nije naše judikovanje i zabaširuje pred svjetom naše robovanje i kulturno nazadovanje. Ta imade li uopće do naših kroftitelja smjelosti da ustvrdi, da je našem plemenu obezbjeđen kulturni razvitak, kada je već na stotine najvećih prosvjetnih društava neosnovano zatvoreno? Na prste se može da nabrojaju učionice, koje u Istri bitiju i jedva životare, jer je i ovima na sve moguće načine otešano djelovanje.

Dok su neprrijatelji našeg roda proganjali njegove političke predstavnike i nemilosrdno zatirali svaku njihovo političko djelovanje, i dok nam je protivnici našeg lovjanje, i dok nam je protivnici našeg pomlatka i naših škola uništili jednim samim potezom pera narodne učionice, sve se to radio nekako i opravdavalo u neim asimilacije, radi nacionalnih interesa i osiguranja državnih granica; jer se na svakog našeg poslenjaka gledalo, kao na buntovnika, jer se prečesto i suludo maštavljivo nikada ne prave više ni cigara ni cigareta.

Kako to? Evo ovako: Kako i mi svi, tako su naše tabakarice da sada misle, da mi je jedna kratka, druga da ne dozice, to će reći, da i njima kaže i nama svima fali devedeset i devet za učiniti — sto. Kadli — očes vidjet vrang! — dodje li im jednoga dana napisano crno na bijelome, da i oni imadu sviju ricchezzu i to baš onu pravu — ricchezzu mobile.

U prvi čas, kad su to čule, naše su se tabakarice poverile. I reklo su: Vis zločaj! Da sada smo misle, da smo nebože i želivlje, da skrajnosti zapriješenih neših sudržavljavaju države. Sve se to nekako dalo sa strane države. Sve se to nekako dalo sa strane države.

državnih ciljeva, — prenda sa vrlo grubim, nespretnim i neutemeljenim metodama.

Pitamo mi one, kojih se tiče, čime i naši način mogu da opravdaju svoje nedostojno i u historiji nečuveno kulturno naslje, koje ide za tim, da jednom narodu oduzevaju sredstva njegovog duševnog i gospodarskog samopoobrazovanja?! Tu ne možeš!

nadje razloga za opravdavanje svoje crne rabe. Dači čovjeku stanje prije poništi, da se predstavnici jedne nacije, koja je ponosna na svoju prošlost i kulturu, podavaju na posljednju i najnedjeljnju otimačinu oduzimanja jednom narodu njegovih kulturnih ustanova, i za, kako su ga lišili narodne skole. —

Dok današnja ljudska društva teži za na-

prethom, duševnim usavršavanjem, za po-

dignutjem naobrazbe, širokih slojeva pucan-

stva, što je uostalom sačerveno i u du-

razvijati, poujeti čovječanstva, u Italiji,

zemljiji slobode i razvijene liberalnosti, za-

sužnjuje se jedno pleme, zabranjujući mu

da pade u svojim čitaonicama čita novine

i korisne knjige, da sluša potrebne preda-

vane o zdravlju i gospodarstvu.

Ali da bude ironija sudbine kudikamo gorostasnja, napomenut ćemo, kako današnja vlast gleda na širenje kulture među narodom. — Citava je Gentilejeva reforma, koliko je god nečovječija u zatiranju naših škola — prepojena zamislama i načrtima u svrhu, da se raširi kulturno djelovanje učitelja izvan škole, da se podigne pučka prosvjeta na dostojnu visinu. Tu se govori o pučtvu protiv nepismenosti, o osnivanju analfabetskih tečajeva, o školama naroda, o narodnim sveučilištima, o podignutu na-

rodnom gospodarstvu i šta sve još imade

da se izvrši. Ministarstvo nastave izdaje

savremogene propise i poziva na kulturne

institucije i dobrotoljne pojedince, da po-

krenu prosvjetni rad među odraslima na

razne načine i u više smjerova, — budući

to bilo da sada zamarenemo. Pučka se

škola preuređuje i preporavlja u smislu

odgoja kod mladog narajata umjetničkog

svrhanja i čuvstvovanja za umjetničke

tvorinje, osobito u smislu probudjenja

zanimanja za čitanje lijepog štiva, za slu-

žanje i sudjelovanje kod dramatičkih pred-

stava i zabave. —

Kako to sve lijepo zvući i krasno se to

čita na papir! Dakle čitav školski rad neka

bude samo temelj i predpriprema za du-

vezivanje masa izvan škole, što znači

isto što i prosvjetiši široke narodne slo-

jeve putem kulturnih društava, kakva su

već kod nas davnog postojala, a koja su

većim dijelom sada u Istri zabranjena baš

po inicijativi onih, koji hoće da se staraju

za pučku prosvjetu. —

Nego pravo je to po shvaćanju državnih

oblasti, to sve može da vrijedi samo za naše

zadruge tabakarice, a ne za druge.

Reći će tko god: — Ma digo — Rokac čini

se nekako, kao da vi držite s tabakaricama...

Odgovaram: — Gotovo u svim stvarima, koje

se tiču Rijeke i raznih riječkih ljudi, ja sam

uistinu neutralan. Znam, da to nije baš najpa-

menjina politika, ali je najkomplikatnija. Bilo nas

je kako mnogo, koji smo i prije pod starom ba-

rakom bili neutralni, pa nije čudo, oklo je ne-

sto od one pradjedovske neutralnosti prešlo

i u moju mlađu krv. No ovo otvoreno prizna-

jem, da sam dušom i tijelom na njihovoj strani.

Kad su se one dale u „scoperu“, to je znak,

da ih neguje nesto tisti, i meni je iskre-

žao. A onda ja ne zaboravljam i nikada ne

zaboravljam, što su nam oduvijek bile naše vri-

jele tabakarice.

I malo sam mlađa reškega mladića,

Patki mi ga prizela druga djevojčica.

Ukratkor-a nema naših tabakarica, ne bi

bilo ni Rike. One su — Rijke, a sve drugo — je

je... Zato ih ja volim; zato ja s njima držim.

Kolikima sam u u veće vrijeme pjeval:

Lipa si ti — lip sam ja —

Oženimo se mi dva.

Što će Mussolini na ovo, to se još ne može

predvidjeti. Da meni pila, ja bih mu savjetova-

do, da iznajprije snizi cijene kruha, a zatim

da svaškoj tabakarici daje nekakvu ricchezza

mobile, a onda da sve ujedno prislisi, da plaćaju

ubile dvije vrlo dosadne muke: Spasao bi se

porez i svršio bi se ovaj... scoper bianco.

Caveant consules. Rokac.

Oglaši stope 4 lira

za svaki kontinent, visina a
sifon jednoga stupca. Za vis-
krajinu utvrđuje da se zadrži
popust prema pogodbi. Plaća-
se i utvrđuje u trič. Dopla-
ne Šalje preduštu, a načar
spravi. Neprankirani se pišu
ne primaju, a rukopisi se ne
vrneju u u kojem slučaju.

I tako je to islo dalje s tom ricchezza mo-

ibile.

Kad eto, malo potrajal, a našim tabakari-
cama dodje ferman, da plate porez na onu
morda ki ferkalasina kade i namani, zač će
mislet, da smo vašinu bogate bogatice.
I tako je to islo dalje s tom ricchezza mo-

ibile.

Kad eto tabakarice sve složne ostavile —

koje i razvijale stope u boje redove to jest u

jedan dugi korteo i alaj po gradu, neka se
njene i vite i klije. To vam je taj ščepero

bianco.

Vedeta je u prvi mah bila postavljena na

stranicu tabakarica, ali se brzo predomisila.

U petak je pisala, da je tomu neugodnomu
događaju kriva — mizerija, a već je u nedjelju

okrenula veleći da je svemu krvna

črvena. — Vedeta je u isti čas, kad su

zadruge tabakarice, dake, ščrakaju. Uzrok?

Blagostanje, što se inače italijanski kaže:

ricchezza mobile. I ta blažena ricchezza mobile

kriva je, da naše tabakarice već od nekoliko

dana ne prave više ni cigara ni cigareta.

Kako to? Evo ovako: Kako i mi svi, tako su

naše tabakarice da sada misle, da mi je jedna

kratka, druga da ne dozice, to će reći,

da i njima kaže i nama svima fali devedeset i

devet za učiniti — sto. Kadli — očes vidjet

vrang! — dodje li im jednoga dana napisano

crno na bijelome, da i oni imadu sviju ric-

chezzu i to baš onu pravu — ricchezza mo-

ibile.

U prvi čas, kad su to čule, naše su se taba-

karice poverile. I reklo su: Vis zločaj! Do

sada smo misle, da smo nebože i želivlje,

a sada ih nam najdejanput gverze, da smo bo-

gate, da imamo svatu svoju ricchezza mo-

ibile.

Uprava „Istarske Riječi“.

Našim preplatnicima!

Ovime pozivamo sve svoje preplat-

nikame, koji nisu još podržali staru i ob-

novili novu preplatu, da to odmah

učine, jer ćemo u protivnom slučaju

biti primorani, da im obustavimo „Istar-

sku Riječ“.

gracije Božje. Adam i Eva su mogli jest, ča ih je bilo volja, samo njim je Bog, hvala mu bud! — rekao: vidite, z onoga dreve tamo ne smete zet ni jedne jabuku. Ti znaš, ča i učinili Eva: bas je šla pod ono dreve i zela zabranjenu jabuku i pol je dala Adamu a pol je sama pojila. Tako će se nekako i tu dogoditi. Talijani te reč: — Vi, šaravi, morete čitati sve knjige od ovoga sveta samo hrvatske — ne smete!.. A ča će se dogoditi? Dogoditi će se jušto onako, kako i va zemaljskom raje. Naša deca će poiskati baš one knjige, ke njim se brane, a to su naše, hrvatske knjige.

Fr.: Ja, ma ti se spamećuješ, da je Bog rekao Eve: S mukami ćeš decu raditi...

Jur.: Ja, ma Talijani nisu Bog. On nam ne mora zapovedati, kako čemo rajat mi i naša deca? Ja ti govorim: više puta kačka čarlatana uji, a kad god borne i zec prevari pasa. Ja se niš ne strašim. Siguran sam, da će naša deca raje čitati hrvatske knjige, sada, kada su njima ih zabranili, nego bi bili, da su njim rekli: ne čitajte, ča vas volja: čete hrvatski, čete talijanski.

Fr.: Ma ča baš tako?

Jur.: Baš tako! Zabranjen libar je kako i zabranjen žir. Ča ga više branis, to je slaj!

Fr.: Ma Talijani su mudri ljudi: ča bi reč, da oni to ne vide?

Jur.: Ja ne znam. Ja znam samo to, da ako su oni mudri, nismo ni mi bedasti.

Fr.: Sve je to lepo, ča ti govoris. Samo jedno bim otel znati: kako te naša deca naučiti čitati, kada ih va škole ne vade?

Jur.: Ja sam ti sto puti rekao, da ni na svete lagle stvari, nego je a — b — c...

To je skoro jednako i va franceskem i va engleskom, i va talijanskem i va hrvatskom. Diferenca je jako mala, a celia ta — b — c... tako je lahka stvar, da bi glavina, ka ga ne bi navadila, morala biti tvrda od zida.

Fr.: Dobro, a kako te se pak naši mići navaditi pisat?

Jur.: Pisat te, kako sam pisal ja, kada sam bil mal. Onput ni va našem sele bilo ni hrvatske ni talijanske škole, ma smo imeli jednu staru, napol slepu šilicu, ka je jedanput va grade služila i znala malo crčkat po talijanski. Ona je mane pokazala, kako se pišu ta talijanska slova, a ja sam ti, brate, pisal s njimi hrvatski, kako da su hrvatska.

Fr.: Vidi, vidi, a kako si to...?

Jur.: Da vidiš, kako sam ja onput to skrabac, prošet ču ti počekat jenege lista, kega sam va ono-vreme ocu pisal: „Draghi chiacchia! Ja vam dan na snađe, da sam chualta Bogu sdrav i vessel i da mi nis ne fali, a vi mi pišesi, acho ima ofza iancichia! i acho je Franiaj os onacho zapuchien, chachko je i prei bil, a ja ču vam drugi put, ako Bogh dā, josi visse pissat i lepo vas posdravljam...“ i tako napred. Tako te neko vreme i naši mići pisat, dokle se ne navade bolje.

Fr.: Dunke tebe vavek sunce sveti!

Jur.: Kada sunce, kada mesec.

Fr.: Blaze tebel! Ma oni još vavek misle, da te nam jedan dan rogi zibit.

Jur.: Neka zibiju — te nam ben drugi narast...

Fr.: A ja pak govorim, da kada ne bi vrava pod zibelum bilo, da ne bi ni zibela skripala, a to će reč: sve ca nas budu oni više pritisikal, mi čemo jače vajer skakat. Hop! hop!

Jur.: To se zna, da čemo...

IZ BUZESTINE.

Oruđa sve naše seljačko ljudstvo čuti potrebu citanja i bratskog sastajanja i dogovaranja. Mi smo spoznali, da nema nam spasa nego samo rađeni, stedeci i trezno živeti, te čitajući knjige i novine, da se naobrazimo i da napre-

dujemo, pa da se tako naobraziani znanjem možemo boriti proti neprijateljima svoje srće, sloboda i napretku! — Svetotvorenici u tom smislu već nude, a sada započeo naš uvijek i česti Milut. Tu se ljudi sastali u kola, da bratski čitaju, uče i da se naobrazuju. Mi smo došli do spoznaja, da smo mi sami kovači svoje srće, i da nara neće niti dati sreće a ni pećenke, ako je sami ne spremo... Zato smo se počeli bolje mitati i kralati i se razgovarati kako će nam biti bolje. I mora doći ono bolje, ako se mi seljaci slazeči i dogovaramo, te ako slušamo pametne lude i čitamo vrijedne knjige i novine. Samo naprijed!

Što se dogodio u Rusiji?

Od 21. januara do jučer slavila se u Rusiji godišnjica smrti Lenjina, crvenoga cara, inicijatora ruske revolucije i duhovnoga oca svih poslijeratnih pokreta. Lenjinu su njegovi vjernici nasred Moskve postavili veličanstveni grobnicu, savršeno djelo moderne tehnike, u kojoj počiva Lenjinovo truplo, balzamirano u metalnom krušu na visokom katafalku, svima na ogled. 21. o. m. su onamo dafalzile golieme mnozine hodocašnika, a vjera je toga dana raspisala natječaj za najljepši spomenik Lenjinu, koji će stajati na krasnom ploščadi. Svjetsnost obilježio Lenjinove smrti trajale sa dujućem — osam dana. Ni za jednoga ruskoga cara nisu se pravile takove svečanosti pripreme, kao što ih bolje učinili za Lenjinu, a sve to u propagandističke svrhe. Da se Lenjin probudi, uskljuno bi da te njegove jednakosti nema i da je nikad neće biti, niti u grobu, niti u zemlji, jer se mogućnici ovoga svjetja balzamirani, da ih ne mogu izjesti crvi, izlazu svjetu na vidik, dok slab, ponizni i uvrijedjeni počivaju vječni pocitak na seoskom groblju, gdje njihovu uspomenu krije zelena trava, a tijelo im je hrana crvima. Crveni ju car progao iz groba, bijelogara, cara, orao na državu i naručio da uzmaknu pred crkvom sa kladivec, himne „Bože carja hranje“ je utihula pred internacionalom, a ruski mužak ore svoju zemlju i briše znojno čelo, kao što je to činio od pamтивjeka. Danas se na ukaz odgoroz klanači uspomeni Vladimira Iljića Ulianova, nekrunjenoga cara, kako se nekad klanjao „okrunjenom“ carevinu, Nikolajinu, Petrinu i Pavlinu.

Sporazum između Rusije i Japana.

Rusija dana bio je potpisani sporazum između Rusije i Japana. Prima tom sporazumu obvezala se su obe države, da će odustati od svakoga čina, koji bi mogao ugroziti sigurnost i red u drugoj zemlji, a osim toga će paziti, da niti privatnici, koji stoje u kakvoj zavisnosti od vlade, ne vrše takvu propagandu. — Sovjetska vlada će da Japanu kontinjent za ugodnike i za načalista petroleja, na rokove od deset do pedeset godina, a u odstupu od 5 do 8 posto na uglen i 5 do 15 posto na petrolu. — Kod vrela, gdje n treba bušiti, da se dođe do petroleja, platiće koncesionari 45 posto odstite. Materijal za tu eksploataciju neće biti carinjen. Nazaj je sovjetska vlada izrazilu da žali vojnik Japanaca u Nikolajevski 1920. Osim toga izmjenjene su note između obih država o produženju radova, koje je Japan bio započeo na ostrvu Sahalinu.

Kratke vijesti iz svih strana

U Čemčurinu u Rusiji umro je u starosti od 80 godina general Kuznetškin, koji je u ruskom-japanском ratu bio vrhovni komandan ruskih trupa.

Rusija je sklopila sa Japanom prijateljski pakt, uslijed kojega se njihov internacionalni položaj znatno popravila. Kitajska republiku je proti tom paktu protestirala. S Sjedinjenim Državama Sjeverne Amerike morat će sada da revidiraju svoju politiku napram Japanu.

— U Parizu je neka velika tvrdka, koja se bavi trgovinom starih stvari, kupila sa šest starih slika poznatih auktoru (Van Dyk, Gainsborough, Reynold) za iznos od 35 milijuna lira.

— U Trstu je neki teški oboljeli vojnik, koji je ležao u vojničkoj bolnici, izgubio u groznici pamet i skorio sa trećega kata na ulici te ostao mrtav.

— U Cagliari u Sardiniji desio se je ovilna straha slučaj krvne osvete. U kući Josipa Boja našli su ubivene Josipa Boja, njegovu ženu, četvero djece, jednu svakinju i jednu sestruru. Trupla žene i sestrice su razječena u komad. Boj je imao na čelu krvavi križ. Na zna se još tko je izvrsio umorstva.

— Kako je poznato, dosada nisu između Mussolini i Gabriele D'Annunzio vladali prijateljski odnosi. Sada su pomirili i D'Annunzio je učinio Mussoliniu dragocjenog uvalu Falconeri u Frascati, koja je bila prije vlasništvo njemačkog cara Wilhelma.

— Sovjetska Rusija kupila je u Madžarskom 3000 konja, većinoma za rasplod. Platila je za

pol. 600.000 lira.

— U Santiago de Chile bukvala je opet revolucija i to iz razloga, što je bila vlasta zaboravljena, da se oficiri bave politikom. Revolucionarni odbor, sastavljen od oficira, uhapsio je predsjednika republike i predsjednika vlade i uspostavio opet prijašnjega predsjednika Alessandrija.

— U Sabionetu blizu Mantove imali su da prenesu kosti desetorice kršćanskih mučenika iz jedne crkve u drugu. Po putu i preko noći su ostavili relikvije u župnom stanu. Po noći je požar upišao sve relikvije. Kremonski biskup je osobno krušao, da prodre u kucu i da spasí kosti, ali mu nije uspjelo.

— Svjetski savez židovskih studižnata pribedio u prvoj polovici aprila ekskurziju u Palestino. Krenut je onamo iz Marsella, iz Trsta i iz Konstante.

— U kitovskom zaljevu u južnoj Africi je erupcija podmorskog vulkana bacila na obalu milijune riba. Na površini od preko dva milja počivaju ribe, cijelu obalu i leže do jednog metra visoko. Najviše ima morskih pasa, bakačara, lokosa, listova i t. d. Pošto ribe gniju po prijeti epidemija, je više stotina radnika zaštićeno oko toga, da odstrani ribe.

— U Tokio u Japanu pojavila se je teška epidemija influenze ili gripe. U dvadeset dana umrlo je preko 4000 osoba.

— U Parizu je neki listoša poludio te počeo sa prozora da puca na prolazeće. Policija nije mogla da prodre do njega, jer je i na nju pucao. Uslijed toga su ga onesvijestili plinom našli su ga onda ugušenog.

— Dne 24. januara otvorila se je nova željeznička pruga Užice-Vardište, kojom je uspostavljena tzvorna veza između Srbije i Bosne i Hercegovine između Beograda i Jadranског Mora.

— Godine 1923. posjetio je Francusku 135.000 Amerikanaca, od kojih je svaki ostavio u Francuskoj popriječno 1500 dolara. Francuska je time zaslužila 4 milijarde franaka.

— U Tonneronu u Francuskoj bili su se na dvoboju dva starca, jedan s vilicom, drugi sa štampom. Jedan je ostao mrtav, drugi je opasno ranjen. Uzrok dvobaja je bila nekačva razmirska radi upravljanja skupnog zemaljšta.

— U Trstu uhapsena je četa zlikovaca, koji su falsificirali akcije paroplovitvenog društva Cossulich.

— U Sofiji kod progona jedne grupe anarchisti uspijelo je policiji ubaviti dvojicu anarchisti. Oni su se sklonili u jednu zgradu, koju je policija opkolila. Pošto se nisu htjeli predati zaštićena je zgrada i obojica su u plamenu zapaljena.

— U Sarajevu pogazio je tramvaj gdje Stanu Bratić, u čemu kad je htjela da se uspone na tramvaj, Daska se pod njenim nogama prepolomio i mrtva. Daska se pod njenim nogama prepolomio i mrtva. Ostala je na mjestu mrtva.

Domaće novosti

IZBORNICI, PREGLEDJIMO IZBORNE IMENIKE!

Prema članu 37. kr. dekreta od 4. februara 1915. br. 148. — općinski i policijski zakon — općinska izborna komisija izloži će od 1.—15. februara u općinskom uredu izborne imenike, kako ih je ta komisija sastavila. Tko nije upisan u izborni imenik ima prema čl. 40. gornjeg dekreta prava da za to vrijeme t. j. od 1.—15. februara rekurira na pokrajinsku izbornu komisiju (Commissione elettorale provinciali), da bude unešen u imenik.

Tko nije dakle kod zadnjih izbora bio u izbornom imeniku, neka reklamira. Tko je pak reklamirao od 1.—15. decembra 1924. neka sada pogleda, da li je unešen u imenik. Reklamirati možeš ne samo za sebe nego za svaku drugu osobu, i to ne samo za upis, nego i za izbris.

Rekurs sastavlja:

Alla Commissione elettorale Provinciale Pola

per tramite del Municipio di

Il sottoscritto . . . . . di (fu) . . . . . nato a . . . . . addi . . . . . abitante in questo comune e precisamente a . . . . . al No. . . . . sin dal . . . . . possiede i requisiti richiesti dalla legge per

punj, pustite ih, da nesmetano vrše svoje nauke i da čitaju dobre knjige, a ne puštajte ih nikamo, niko nisu pod vašim nadzorom. Okavke ćete odgojiti pristojni i potestni podmladak, koji će ostati čist dušom i tijelom, da zdrav i krepak stupi u brak. Ako pak znate, da je koji obolio od spolne bolesti, onda ga neumorna tjerajte liječniku i najstrože se držite njegovog uputa, kako bi se barem još veće zlo zahtijelo. Takav onda bolesnik ne smije ni da jede ni da piće zajedno s drugima, već mora da ima sam za sebe i svoju časnu, svoj jedaci pribor, svoj ručnik, svje kreš, a sve se može posebno prati i iskuhati, jer se jedino tako može ostala družina da kući očuvati od zaraza.

I tako dugi mjeseci ovakvo živjeti, dok god su liječnik ne dopusti, da se opet smje držati i odrastu, obično učućima. Jednako se ovakav bolesnik ne smije ni za živu glavu zentiti ili udavati, prije nego mu to liječnik dopusti.

Tko ovakvom bolesti okuži kojega svađa, taj u istinu nije vrijedan, da sunce Božje po njemu sija.

tarifalna konvencija između Italije i Austrije.

U ministarsku vanjskih posala, u Rimu je

posebna tarifalna konvencija između Italije

i Austrije. Ta konvencija sadržuje naročite

tarifalne i posebne pravila za prevoz robe u mlačku luku. Konvencija je zaključena na

osnovi trgovackog ugovora između Italije i

Austrije, koji je sklopljen u aprilu 1923. godine.

novorodjenčadi iz takova braka rode

mrtvi ili ih žena pobaci već prije nego što

budu iznošena. S ovakve se mrtvorodjenje

djece obično guli kožu te se čini, kao da su

sva truhla.

Poslije se dječa radnju živa,

ali su obično kržljavica, slaba, slabokrvna,

izobiljeni kostići i drugih manjih i pogreš-

saka, pa još kad i odrastu, obično su slabici,

kržljavi ljudi. Tako se oni grijesiti otaca

osvjećuju na njihovoj djeti.

Druga je iakoder teška i opasna spolna

bolest tako slična kapavac ili triper. On se

pojavljuje tako, da se bolesniku cijedi zuti

zelenasti gnoj iz spolnoga uda, pa to

ako peče i boli kod mokrenja. Ovaj gnoj

je nadase opasan i zarazan, jer se u njemu

nalaze zarazne klice, bakterije. Ovakav

bolesnik ne smije nipošto da se spolno

druži s drugima, jer bi svakoga onim gnojem

zarazio. A vrlo je opasan taj gnoj i za

ne samo bolesnika, jer ako njime prste

svrige onečisti, a onda prineše prste očima,

zarazić će se oči. One će se isto tako

gnoriti, a može čovjek vrljako da od tega

ostoji. Tko je dakle obolio od kapavaca,

mora marljivo ruke da pere sapunom i ma,

uvijek joj se cijedi ružna služ iz spo-

